

Evoluția sistemului politic românesc în 2020

■ CRISTIAN PEDA

[University of Bucharest]

Abstract

In Romania, 2020 was an election year: during it, the ninth legislative election and the eighth round of local elections were organized. But 2020 was also the year of the covid19. Its consequences on politics manifested itself in three ways: the first concerns the electoral calendar itself, the second – the political participation, and the last – the party system.

Keywords

elections; Romanian political parties; coalitions; COVID-19

Efectul stabilizator al pandemiei

În succesiunea alegerilor de după 1989, anul trecut ocupă un loc aparte, fiindcă e primul precedat de un scrutin prezidențial. Într-adevăr, dacă în prima jumătate a perioadei postcomuniste, alegerile prezidențiale erau cuplate cu cele legislative și, din 1992, se țineau la câteva luni după scrutinul local, după 2004 cronologia electorală a fost diferită¹. Întrucât revizuirea constituțională din 2003 a modificat durata mandatului prezidențial de la 4 la 5 ani, alegerile legislative nu s-au mai ținut simultan cu turul întâi al cursei pentru Cotroceni: cele din 2008 au precedat cu un an scrutinul prezidențial, iar următoarele două – din 2012 și 2016 – au fost organizate cu doi ani înainte și, respectiv, la doi ani după alegerea pentru funcția supremă din 2014. Reamintirea acestui calendar e utilă din două motive: în primul rând, ea vădește stabilitatea calendarului electoral, care nu a inclus vreo alegere înainte de termen; în al doilea rând, ea ne îngăduie să observăm că diminuarea influenței președintelui asupra sistemului politic e corelată cu previzibilitatea ordinii în care s-au ținut consultările electorale².

1 Am analizat deja chestiunea în articolul „Partide, voturi și mandate la alegerile din România (1990-2012)”, *Studia Politica. Romanian Political Science Review*, XIII, 1 (2013): 27-110

2 Am discutat acest aspect în a doua ediție, revizuită și adăugită, a volumului *Rumâni*

Alegerile prezidențiale din 10 și 24 noiembrie 2019 au avut, la rândul lor, un rezultat previzibil: la fel ca toți ceilalți președinți ai României care și-au dorit să fie realeși, și Klaus Iohannis a obținut confirmarea în funcție. Victoria lui a semănat în mult mai mare măsură cu cea a lui Ion Iliescu din 2000 decât cu cea a lui Traian Băsescu din 2014: e vorba doar despre proporția scorului, foarte asemănătoare, întrucât învingătorul competiției din 2020 a reușit să adune în turul decisiv două treimi din voturi, la fel cum făcuse și cel din urmă cu două decenii³.

Încurajat de realegere, Klaus Iohannis a dorit să modifice calendarul electoral: acesta prevedea ca alegerile locale să se țină în iunie 2020, iar cele parlamentare – cinci luni mai târziu. Președintele a considerat că poate folosi avantajul oferit de faptul că guvernul era condus în momentul victoriei sale de către un apropiat, liderul PNL Ludovic Orban. Acesta profitase de reușita unei moțiuni de cenzură, care fusese votată cu o lună înainte de primul tur al prezidențialelor⁴. Nu era prima dată când se întâmpla așa ceva: și în 2009, înainte de scrutinul în care Traian Băsescu urma să fie reales, guvernul Boc a picat prin votul unei majorități parlamentare.

De fapt, Klaus Iohannis avusese în vedere alegerile anticipate în ianuarie 2020, dar le-a luat cu adevărat în serios o lună mai târziu, în clipa în care guvernul Orban a fost răsturnat printr-o moțiune de cenzură⁵. Perfect conștient că moțiunile anterioare de acest fel nu pfeafaseră scrutine anticipate, ci alegeri la termen⁶ sau, într-un caz inedit, petrecut în 2017, o serie de reglări de conturi în partidul de la guvernare⁷, președintele a decis să îl mandateze tot pe fostul premier Orban pentru a forma un guvern. Acțiunea sa a fost, însă, blocată ca neconstituțională de către judecătorii Curții constituționale pe 25 februarie 2020⁸. A doua zi, președintele îl desemna drept candidat la funcția de prim-ministru pe Florin Cîțu, care asumase portofoliul finanțelor în guvernul anterior⁹. Alegerea acestuia punea majoritatea parlamentară controlată de PSD în fața unei dileme: dacă îl respingea pe cel în care vedea „un fanatic al austerității”, ajuta PNL să-și croiască drum spre anticipate, iar dacă îl vota, devenea părtașă la învestirea unui guvern liberal, după ce dăramase un altul.

În ziua desemnării lui F. Cîțu, s-a mai întâmplat ceva important pentru întreaga evoluție politică din 2020: a fost confirmat primul caz de covid19 în România¹⁰. O săptămână mai târziu, premierul desemnat a trimis la parlament o listă de miniștri

---

*fericiți. **Vot și putere de la 1831 până în prezent** (Iași: Polirom, 2021), 302-304.*

3 Rezultatul din 2020: http://prezidentiale2019.bec.ro/wp-content/uploads/2019/11/com_cp_11.pdf, accesat 7.06.2021. Pentru 2000, v. Cristian Preda, Sorina Soare, *Regimul, partidele și sistemul politic din România* (București: Nemira, 2008), 127-129.

4 Pentru informații: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/motiunea-de-cenzura-a-fost-adoptata-guvernul-dancila-este-demis-1198789>, accesat 7.06.2021.

5 Declarația președintelui Iohannis privind organizarea de alegeri anticipate se poate consulta la: <https://www.agerpres.ro/politica/2020/01/09/iohannis-imi-doresc-alegeri-antecipate-vo-discuta-vineri-cu-premierul-orban-429889>, accesat 7.06.2021. Textul moțiunii votate împotriva primului guvern Orban pe 5 februarie 2020 poate fi găsit la http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.lista_mof?idp=29705, accesat 7.06.2021.

6 Am analizat aceste cazuri în articolul meu din nr. 185 (2014) al revistei *Sfera politicii*, intitulat „Eclectic, dar stabil”, ce poate fi consultat la: <http://revistasferapoliticii.ro/sfera/185/art02-Preda.php>, accesat 7.06.2021.

7 E vorba despre moțiunea de cenzură introdusă de PSD împotriva premierului pe care acest partid îl desemnase cu jumătate de an înainte, moțiune ce poate fi găsită la <http://www.cdep.ro/motiuni/2017/1505.pdf>, accesat 7.06.2021.

8 Decizia poate fi consultată la: http://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/06/Decizie_85_2020.pdf, accesat 7.06.2021.

9 Decretul poate fi consultat la <https://www.presidency.ro/ro/media/decrete-si-acte-oficiale/decret-semnat-de-presedintele-romaniei-domnul-klaus-iohannis1582742255>, accesat 7.06.2021.

10 Asevedea, depildă, articolul: <https://romania.europalibera.org/a/oficial-primul-caz-de-coronavirus-confirmat-in-romania/30456649.html>, accesat 7.06.2021.

care includea toți membrii cabinetului destituit pe 5 februarie și același program, consolidând ideea că președintele și PNL doresc ca majoritatea controlată de PSD să refuze investirea și, astfel, să se facă un prim pas spre organizarea de anticipate¹¹. Pentru a complica sarcina premierului desemnat, social-democrații au amânat audierile miniștrilor, programate până la urmă pe 3-5 martie, permițând astfel un vot în plenul Parlamentului abia în a două săptămână a acelei luni. Pretextul folosit a fost nevoia de a aștepta o decizie a Curții constituționale referitoare la o ordonanță de urgență adoptată pe 14 februarie, în care făcea posibilă organizarea alegerilor legislative anticipate simultan cu cele locale¹². Pe 12 martie, Curtea a decis că ordonanța era neconstituțională, întrucât simultaneitatea ar limita drepturile electorale, procedura fiind prea complicată¹³. În aceeași zi, F. Cițu depunea mandatul încredințat de președinte. Între timp, numărul cazurilor de îmbolnăviri crescuse la 159, iar societatea era deja cuprinsă de panică¹⁴.

După 48 de ore, România avea din nou un guvern investit, avându-l în frunte pe Ludovic Orban. Cum unul dintre cei îmbolnăviți era un senator liberal, colegii săi au fost obligați să intre în izolare, astfel încât la votul din Parlament – cuasi-unanim – au participat în proporție mai mare membrii PSD decât cei ai PNL¹⁵. E evident că agravarea condițiilor sanitare a blocat tentația taberei liberale de a se lansa în aventura schimbării calendarului alegerilor.

Cea mai slabă participare la un scrutin legislativ

Până la urmă, nu numai că legislativele nu au fost organizate înainte de sau simultan cu alegerile locale, dar acestea din urmă au fost amânate din iunie în septembrie. Pricina a fost – evident – pandemia. Ca și în celelalte țări, numărul cazurilor apărute în primăvara anului trecut a determinat autoritățile să decidă restricții severe ale mai multor libertăți, să impună carantină și să închidă frontierele¹⁶. Starea de urgență – în vigoare între 16 martie și 15 mai – a fost instituită prin decret prezidențial și a impus limitarea a opt libertăți: cea de a circula, dreptul la viață intimă, familială și privată, inviolabilitatea domiciliului, dreptul la educație, libertatea reuniunilor, dreptul la proprietate privată, dreptul la grevă și libertatea economică¹⁷.

Ea fost urmată de declararea stării de alertă, susținută și ea cu o largă majoritate de aleși, chiar dacă au existat și voturi împotriva: într-adevăr, dacă starea de urgență

11 A se vedea, de pildă, articolul: <https://www.zf.ro/eveniment/florin-citu-noul-premier-desemnat-vine-parlament-aceeasi-veche-echipa-ministrilor-pnl-analistii-cred-ciuda-noii-retorici-pnl-klaus-iohannis-au-renuntat-anticipate-aici-acest-joc-investitura-18906841>, accesat 7.06.2021.

12 Textul poate fi consultat accesând <https://lege5.ro/gratuit/gm3dcmzygqzq/ordonanta-de-urgenta-nr-26-2020-privind-modificarea-si-completarea-unor-acte-normative-in-materia-alegerilor-pentru-senat-si-camera-deputatilor-precum-si-unele-masuri-pentru-buna-organizare-si-desfasu>, accesat 7.06.2021.

13 Decizia poate fi citită accesând http://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/05/Decizie_150_2020-1.pdf, accesat 7.06.2021.

14 Evoluția cazurilor pe zile la <https://covid19.geo-spatial.org/statistici/statistici-generale?chart=ziua-fata-de-cazuri-cumulative>, accesat 7.06.2021.

15 Detalii în știrea ce poate fi citită la: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/guvernul-orban-2-a-fost-investit-voturile-psd-au-fost-decisive-masuri-speciale-pentru-depunerea-juramentului-1275448>, accesat 7.06.2021.

16 Pentru felul cum a fost abordată chestiunea la nivel european, v. John Micklethwait, Adrian Wooldridge, *Semnalul de alarmă. De ce pandemia a scos la iveală slăbiciunea Vestului și care ar fi remediile*, traducere de Cristina Michaela Tache (Iași: Polirom, 2021), 103-106.

17 Textul decretului e accesibil la adresa <https://stirioficiale.ro/informatii/decret-semnat-de-presedintele-romaniei-domnul-klaus-iohannis-privind-instituirea-starii-de-urgenta-pe-teritoriul-romaniei>, accesat 7.06.2021.

a fost aprobată în Parlament cu unanimitatea voturilor exprimate (445), iar prelungirea ei a strâns 404 voturi pentru, 29 împotriva și 5 abțineri, pe 20 mai instituirea stărilor de alertă a fost validată de aleși cu 372 de voturi pentru, 37 – contra și 6 abțineri¹⁸.

Între 15 martie și 15 iunie 2020, parlamentarii nu s-au reunit doar pentru a adopta sau prelungi starea de urgență sau cea de alertă, ci au căutat să mențină camerele în activitate. Senatorii, de pildă, s-au reunit în plen de 19 ori¹⁹, iar comisiile permanente au lucrat în 39 de zile, numărul celor reunite fiind uneori foarte mare: de pildă, pe 19 mai 2020 au avut ședințe membrii a 18 comisii. Liderii grupurilor politice s-au strâns în reuniune de douăzeci de ori și, oficial, toți senatorii au avut zile de lucru în circumscripție.

Controlul parlamentar s-a exercitat în debutul crizei sanitare cu o frecvență ieșită din comun: toate cele trei moțiuni depuse de senatori în anul 2020 au fost votate între 18 mai și 9 iunie²⁰. La Camera inferioară, situația a fost identică: toate cele patru moțiuni semnate de deputați în cursul anului trecut au fost aprobate între 13 mai și 24 iunie²¹. Opoziția a depus, la mijlocul lunii august, și o moțiune de cenzură, dar ea nu a mai fost pusă la vot²². La fel de conflictuală s-a arătat opoziția și în chestiunea datei pentru organizarea scrutinului local.

Febrilitatea activității parlamentare nu a determinat o creștere a participării la vot. Dimpotrivă. Situația a fost, însă diferită la alegerile pentru primari, consilieri locali și județeni și, respectiv, la alegerile pentru deputați și senatori.

Primele au fost amânate până la sfârșitul lunii septembrie, după ce Autoritatea Electorală Permanentă a justificat o asemenea decizie prin starea sanitară și explicând că și-n alte state mandatele aleșilor în funcție au fost prelungite, iar consultarea electorală s-a ținut mai târziu decât fusese prevăzut²³. Mai mult legi au amenajat organizarea întârziată²⁴. Alegerile locale au înregistrat o scădere a participării la urne față de 2016: luând ca referință scrutinul pentru membrii consiliilor județene, descoperim că au venit să voteze doar 46,63%²⁵, cu patru ani înainte procentul fiind de 48,17%²⁶. E o scădere mai mică decât cea înregistrată între 2016 și 2012²⁷ și, în orice caz un minim istoric.

---

18 Rezultatele sunt consemnate în următoarele documente: <https://www.senat.ro/PDFOrdineDeZi/760aba99-3789-4d9f-8e74-f87a9f88f9f7/VOT%20LA%20DISTANTA.pdf.pdf.pdf>, accesat 7.06.2021. <https://www.senat.ro/PDFOrdineDeZi/760aba99-3789-4d9f-8e74-f87a9f88f9f7/rapoarte%20si%20avize.pdf> și <https://www.senat.ro/PDFOrdineDeZi/760aba99-3789-4d9f-8e74-f87a9f88f9f7/DOC071.PDF>, accesat 7.06.2021.

19 După instituirea stării de urgență și până la finele primei luni a stării de alertă, Senatul s-a reunit în plen de trei ori în martie, de cinci ori în aprilie, de șapte ori în mai și de patru ori în prima jumătate a lunii iunie. Toate informațiile se găsesc pe site-ul Senatului României.

20 Pentru detalii, a se vedea: <https://www.senat.ro/MotiuniV.aspx>, accesat 7.06.2021.

21 Pentru detalii, a se vedea: <http://www.cdep.ro/pls/parlam/motiuni2015.lista>, accesat 7.06.2021.

22 Textul moțiunii depuse pe 17 august 2020 și intitulată „Guvernul PNL, de la pandemie la pande-mită generalizată. Belșug în buzunarele clientelei PNL, sărăcie în buzunarele românilor” poate fi consultat la adresa: <http://www.cdep.ro/pls/parlam/parlament.motiuni2015.detalii?leg=2016&cam=0&idm=1539>, accesat 7.06.2021.

23 Despre scrisoarea AEP trimisă președintelui, premierului și conducerii celor două camere: <https://www.hotnews.ro/stiri-politic-23756232-coronavirus-autoritatea-electorala-propune-amanarea-alegerilor-locale-prelungirea-mandatelor-actualilor-alesi-organizarea-timp-scrutinului-cvasi-imposibila-proiect-pentru-prelungirea-mandatelor-actual.htm>, accesat 7.06.2021.

24 Pentru informații suplimentare: <https://locale2020.bec.ro/legislatie/>, accesat 7.06.2021.

25 Datele complete la https://locale2020.bec.ro/wp-content/uploads/2020/10/3_pv_cj.pdf, accesat 7.06.2021.

26 Pentru scrutinul din 2016 de la consiliile județene: <http://alegeri.roaep.ro/?alegeri=alegeri-locale-2016>, accesat 7.06.2021.

27 În 2012, procentul participării la alegerile pentru consiliile județene fusese de 56,26%: <http://alegeri.roaep.ro/?alegeri=alegeri-locale-2012>, accesat 7.06.2021.

La legislative, s-a consemnat tot un minim istoric, dar căderea a fost și mai brutală decât în cazul alegerilor locale. Într-adevăr, la scrutinul din 6 decembrie 2020 au venit la urne 31,9%²⁸, cu mult sub participările anterioare la legislative, care au variat între 86,18% în 1990 și 39,49% în 2016²⁹. Dacă 2019 adusesse speranța unei renașteri a mobilizării electorale – mai ales prin prisma scrutinului european, la care participarea a depășit pragul majorității –, alegerile din vremea pandemiei au fisurat legitimitatea.

Măsurile de protecție sanitară din vremea celui de-al treilea val al pandemiei de covid19 au impus „mutarea” campaniei în spațiul online, fiindcă adunările tradiționale nu puteau reuni decât maximum 20 de persoane într-o încălțată închisă și 50 în exterior³⁰. A fost o schimbare pe care partidele au gestionat-o cu mari dificultăți. Interesul pentru dezbateri al politicianilor și capacitatea mass media de a le găzdui au fost modeste: în cele 30 de zile de campanie, o singură televiziune a invitat liderii celor șase partide parlamentare să se confrunte, iar trei dintre ei au lipsit³¹.

Mesajele de campanie au avut de trecut un obstacol major: după ce luni de zile, publicului i s-a cerut distanțare socială și izolare – „stați acasă!” –, mobilizarea la urne a devenit greu de argumentat, în ciuda eforturilor de a convinge alegătorii că în secțiile de vot totul e pregătit pentru ca „riscul de infectare să fie redus la minimum pentru toți participanții la procesul de votare, indiferent de localitatea în care votează”, cum afirma președintele, într-o intervenție menită să-i convingă pe cetățeni să-și facă auzită vocea³².

Un nou partid parlamentar și un nou guvern de coaliție

Alegerile din 6 decembrie au adus mai multe noutăți. Prima dintre ele privește compoziția politică a corpului legislativ. Doar cinci partide au trecut pragul electoral: o proporție mică din cele 23 de înscrise în cursa pentru Senat și cele 24 în cea pentru Camera deputaților, cărora li s-au adăugat un independent la camera superioară, 41 la cea inferioară, unde s-au mai aflat în competiție și 19 formațiuni ale minorităților. Nouă dintre formațiuni participau pentru prima dată la o competiție legislativă.

Dintre cele cinci care au trecut pragul, un singur partid nu mai avusese reprezentare parlamentară: Alianța pentru Unitatea Românilor. Un al doilea – PLUS – a participat împreună cu Uniunea Salvați România într-o alianță electorală, încheiată în baza unui acord care viza în mod explicit fuziunea după alegeri³³, drept pentru care am considerat că nu trebuie să-l mai numărăm separat.

---

28 Datele din 2020 pentru ambele camere la <https://parlamentare2020.bec.ro/rezultate/>, accesat 7.06.2021.

29 Pentru 1990, a se vedea Cristian Preda, *România postcomunistă și România interbelică* (București: Nemira, 2002). 31. Pentru 2016, v. <https://prezenta.bec.ro/parlamentare2016/index.html>, accesat 7.06.2021.

30 Pentru informații, articolul Anei Petrescu: <https://www.news.ro/politic-intern/campania-electorala-pentru-alegerile-parlamentare-incepe-vineri-si-se-incheie-pe-5-decembrie-reguli-speciale-in-contextul-pandemiei-de-coronavirus-1922402806442020110519576894>, accesat 7.06.2021.

31 A se vedea: <https://www.digi24.ro/alegeri-parlamentare-2020/dezbateri-digi24-inainte-de-alegerile-parlamentare-din-6-decembrie-1411084>, accesat 7.06.2021.

32 Declarația integrală a lui Klaus Iohannis poate fi consultată la <https://www.presidency.ro/ro/media/declaratii-de-presa/declaratia-de-presa-sustinuta-de-presedintele-romaniei-domnul-klaus-iohannis1607100738>, accesat 7.06.2021.

33 O fuziune încheiată până la urmă pe 15 aprilie 2021. Pentru detalii, se poate consulta registrul partidelor de la Tribunalul București: <https://tribunalulbucuresti.ro/images/documente/Partide/poz-181-aprilie-2021.pdf>, accesat 7.06.2021.

Intrarea unui partid nou a redevenit obișnuință începând din 2012, după două scrutine – cele din 2004 și 2008 – care dăduseră impresia unei orientări partidocratie a sistemului nostru politic³⁴. Partidul Poporului – Dan Diaconescu în 2012, apoi, în 2016, Partidul Mișcarea Populară, Partidul Alianța Liberalilor și Democraților – ALDE și Uniunea Salvați România au devenit forțe parlamentare noi. Dintre ele, doar USR a rezistat mai mult de un mandat: P.P.-D.D a fuzionat în 2015 cu UNPR, iar formațiunile create în jurul unui fost președinte (PMP) și a unui fost prim-ministru (ALDE) nu au trecut pragul electoral în decembrie 2020³⁵.

Alianța pentru Unitatea Românilor a fost o surpriză pentru mulți comentatori. Mai cu seamă fiindcă la alegerile locale partidul respectiv obținuse la nivel național rezultate foarte modeste: 0,99% la scrutinul pentru consiliile județene, 0,43% la cel pentru consiliile locale și 0,29% la alegerile pentru primari³⁶. Se înțelege că, ajungând la peste 9 procente în numai două luni, AUR a șocat opinia publică. În analiza unui politolog, am avea de-a face cu nașterea unei „mișcare politică populistă de natură fascistă”³⁷. Același autor identifica, pornind de la profilul liderilor AUR, două resurse importante în construcția identitară a noii formațiuni: unionismul în interpretarea pe care i-au dat-o, aș adăuga eu, Partidul România Mare, și sensibilitățile religioase mobilizate de Coaliția pentru Familie, în pregătirea referendumului ce-și propunea în 2018, fără succes, să schimbe definiția constituțională a familiei³⁸. AUR a beneficiat, pe de altă parte, de sensibilitatea anti-sistem, cultivată sistematic în societate în ultimul deceniu, și care a fost reconfigurată în vremea pandemiei ca formă de opoziție radicală și zgomotoasă față de măsurile luate de guvern. Grupurile care s-au autointitulat „anti-botniță” și s-au dovedit foarte active în mediile sociale care au difuzat variante recente ale teoriei conspirației au fost folosite de către activiștii AUR pentru a aduna voturi, în cadrul unor campanii țintite, croite cu atenție³⁹.

AUR nu a contat în alcătuirea majorității. Așa cum n-a contat nici învingătorul scrutinului, Partidul Social Democrat, care a obținut 28,9% la Cameră și 29,3 la Senat. După distribuirea mandatelor, PNL, USRPLUS și UDMR au adunat împreună 169 din cele 330 de mandate de deputat și 75 din cele 136 de mandate de senator⁴⁰. Coaliția tripartită a alcătuit un guvern majoritar, condus de un premier liberal și câte un vicepremier de la celelalte formațiuni, și în cadrul căruia PNL deține 9 portofolii, USRPLUS – 6, iar UDMR – 3.

Rămâne de văzut dacă alegerile organizate în anul pandemiei au generat o configurație mai stabilă a sistemului de partide decât cele din ultimele două mandate, când premierii s-au schimbat mai frecvent ca niciodată în perioada postcomunistă.

---

34 A se vedea Cristian Preda, Sorina Soare, *Democratizzazione in Romania. Regime, partiti e sistema di partiti*, prefazione di Pietro Grilli di Cortona (Roma: Aracne editrice, 2012), 247.

35 ALDE a încheiat un acord preelectoral cu o altă formațiune creată în jurul unui ex-premier, Pro România, dar a obținut foarte modest, iar PMP a participat singur și a fost foarte aproape de cele 5 procente necesare pentru a avea deputați și senatori.

36 Pentru detalii, v. <https://locale2020.bec.ro/rezultate/>, accesat 7.06.2021.

37 Expresia îi aparține lui Sorin Bocancea, „Din scârbă și infodemie: Alianța pentru Unirea Românilor”, articol apărut în *Polis*, VIII, 4 (30), serie nouă – septembrie-noiembrie 2020. Textul poate fi consultat accesând: <https://revistapolis.ro/430-sorin-bocancea/>, accesat 7.06.2021.

38 Rezultatele pot fi consultate la http://referendum2018.bec.ro/wp-content/uploads/2018/10/pv_final_bec.pdf, accesat 7.06.2021.

39 V. articolul de presă <https://www.euractiv.ro/facts-not-fake-coronavirus/mediastandard.ro-cum-arata-grupurile-anti-botnita-in-timpul-campaniei-de-vaccinare-covid-22369>, accesat 7.06.2021.

40 Distribuția pe partide a mandatelor la începutul legislaturii: PNL – 93 la Cameră și 41 la Senat, USRPLUS – 55 și 25, UDMR – 21 și 9.

BIBLIOGRAFIE

Sorin Bocancea, „Din scârbă și infodemie: Alianța pentru Unirea Românilor”, *Polis*, VIII, 4 (30) (2020): 77-111.

John Micklethwait, Adrian Wooldridge, *Semnalul de alarmă. De ce pandemia a scos la iveală slăbiciunea Vestului și care ar fi remediile*, traducere de Cristina Michaela Tache (Iași: Polirom, 2021), 103-106.

Cristian Preda, „Partide, voturi și mandate la alegerile din România (1990-2012)”, *Studia Politica. Romanian Political Science Review*, XIII, 1 (2013): 27-110.

Cristian Preda, *Rumânii fericiți. vot și putere de la 1831 până în prezent* (Iași: Polirom, 2021).

Cristian Preda, *România postcomunistă și România interbelică* (București: Nemira, 2002).

Cristian Preda, „Eclectic, dar stabil”, *Sfera politicii* 185 (2014): 12-16.

Cristian Preda, Sorina Soare, *Democratizzazione in Romania. Regime, partiti e sistema di partiti*, prefazione di Pietro Grilli di Cortona (Roma: Aracne editrice, 2012).

Cristian Preda, Sorina Soare, *Regimul, partidele și sistemul politic din România* (București: Nemira, 2008).

*** <http://www.cdep.ro>

*** <http://www.senat.ro>

*** www.prezidentiale2019.bec.ro

*** www.referendum2018.bec.ro

*** www.locale2020.bec.ro

*** www.roaep.ro

*** www.tribunalulbucuresti.ro

*** www.presidency.ro

*** www.ccr.ro

*** www.lege5.ro

*** www.covid19.geo-spatial.org

*** www.digi24.ro

*** www.agerpres.ro

*** www.euractiv.ro

*** www.hotnews.ro

*** www.news.ro

*** www.stirioficiale.ro

*** www.zf.ro

*** www.romania.europalibera.org